



Raadsvoorstel

Onderwerp : Vestingvisie Grave
Datum college : 31 januari 2017
Portefeuillehouder : A.M.H. Roolvink
Afdeling : Ontwikkeling
Commissie : Ruimte

In te vullen door de griffie

Datum commissie : 11 april 2017
Datum raad : 28 maart 2017
Agendapunt raad :

Samenvatting / inleiding voorstel

In de raadsvergadering van 14 juli 2015 is het voorstel besproken over de toekomst en (her)ontwikkeling van het voormalige Visioterrein. Daarbij is onder meer de aanzet tot een visie vastgesteld en heeft het college een aantal aanvullende opdrachten van de gemeenteraad gekregen over de toekomst van de N321 (Sint-Elisabethstraat) en verdere begeleiding van het proces op het gebied van stedenbouw en landschap.

Via twee raadsinformatiebrieven van 22 maart 2016 (2016-22) en 19 juli 2016 (2016-43) hebben wij u geïnformeerd over de weg die we daarbij afgelegd hebben en over onze bevindingen. In het voorwoord op de Kadernota 2017 hebben wij aangegeven, dat het gemeentelijk beleid gericht is op behoud van het erfgoed. En in relatie tot het voormalige Visioterrein: *“De herontwikkeling van het voormalige Visioterrein zal het beeld en uitstraling van Grave voor de komende decennia gaan bepalen. De aanzet tot visie, zoals eerder door de gemeenteraad vastgelegd, is richtinggevend met een duidelijk accent op herstel van de vestingwerken. De omvang van het terrein, de ruimtelijke kwaliteit die het terrein heeft en de centrale ligging tussen de binnenstad en de omliggende wijken vragen daarbij om een sturende rol van de gemeente. Een integrale visie voor herstel van de vestingwerken, waarbij het Visioterrein een bepalende rol in speelt, is daarbij vereist.”*

In dit voorstel wordt ingegaan op de vervolgstappen die voortkomen uit eerdere besluitvorming om te komen tot een vestingvisie die praktisch, uitnodigend en inspirerend is. En dit alles in combinatie met de wens van de raad om hierbij nadrukkelijk gebruik te maken van externe deskundige inbreng.

Voorstel besluit

- In te stemmen met het opstellen van een Vestingvisie Grave;
- In te stemmen met het beschikbaar stellen van een krediet van € 285.000,- en dit bedrag ten laste te brengen van de Algemene reserve.

Financiële consequenties

- Vestingvisie

Het maken van de Vestingvisie is een in tijd en omvang te begrenzen project dat op korte termijn (2017) zijn beslag krijgt. Voor het maken van de vestingvisie stellen wij dan ook voor gebruik te maken van de inzet van incidentele middelen ad € 285.000,-. De opbouw van het bedrag wordt in navolgende tabel toegelicht.

	Bedrag
West 8	190.000,-
Inzet ambtelijke uren	69.000,-
Onvoorzien	26.000,-
Totaal	285.000,-

Alle bedragen zijn exclusief eventueel daarover verschuldigde BTW. Dekking vindt plaats door het totaalbedrag ten laste te brengen van de Algemene reserve. Zoals in de Programmabegroting 2017 is aangegeven, bedroeg de reserve per 1 januari 2017 € 14.184.866,--. Rekening houdend met het resultaat als vermeld bij de behandeling van de 2^e bestuursrapportage 2016 is daaraan een bedrag onttrokken van € 75.000,--. Er resteert dan ook een bedrag van € 14.109.866,--.

Het staat buiten kijf dat het bij deze uitgaaf ineens gaat om een substantieel bedrag. Het bedrag mag echter wel in het perspectief geplaatst worden van een visie die – gezien ervaringen elders – in de praktijk een lange looptijd heeft. Een heldere koers van 15 jaar is hierbij niet ongebruikelijk.

- Structurele inbedding Vestingvisie (uitvoeringsprogramma)

Het logische vervolg is om na de vaststelling van de Vestingvisie te werken aan de totstandkoming van een uitvoeringsprogramma. Concreet in de uitwerking van de in de Vestingvisie neergelegde ambities; flexibel ten aanzien van het moment van uitvoeren.

Eerder hebben we al betoogd, dat het cruciaal is om plannen voorbereid op de plank te hebben liggen en de daadwerkelijke uitvoering los te zien van vooraf vastgestelde tijdvakken. Werk met werk maken en optimaal inspelen op subsidiemogelijkheden, regionaal, provinciaal, landelijk en Europees.

Het opstellen van en het uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma is dan ook meer structureel van aard en vraagt dan ook om een structurele inbedding bij de inzet van middelen en mensen. Voor de goede orde wordt vermeld, dat deze structurele inbedding een afzonderlijk voorstel betreft dat in een later stadium separaat aan u wordt voorgelegd.

Toelichting op het voorstel

1. Van gebiedsvisie naar vestingvisie

In de twee raadsinformatiebrieven 'Herontwikkeling voormalig Visioterrein' hebben wij u tussentijds uitgebreid geïnformeerd over het doorlopen proces sinds het raadsbesluit van 14 juli 2015. Waar de visie in oorsprong werd geschreven voor het Visioterrein sec, kreeg het proces met de aankoop van het terrein door de gemeente op tal van punten een andere dimensie.

De visie werd een *aanzet tot herontwikkeling*. Daarnaast moest de toekomst van het terrein meer in samenhang met de oude stad en de omliggende wijken worden beschouwd.

De op 27 september 2016 aangenomen motie (Visie Waterfront Grave) stelt ook dat er één visie wordt ontwikkeld.

Zoals wij op 19 juli 2016 in raadsinformatiebrief 2016-43 al verwoordden, zijn ook wij deze mening toegedaan. Herontwikkeling van locaties mag geen geïsoleerde of op zichzelf staande actie zijn. De hierna geformuleerde ambitie kan alleen maar slagen als alle stappen die gezet worden onderdeel uitmaken van een zorgvuldige en integrale aanpak. Abstract én concreet, samengebracht in een visie op de vesting. Duurzaam en toekomstgericht.

2. Ambitie

Grave heeft de potentie om uit te groeien tot dé vestingstad waarin cultuurhistorie, wonen, werken en recreëren perfect samen gaan.

Grave, een compacte stad die al veel heeft. Een goed bewaard historisch centrum met imposante in het oog springende monumenten als de puntgave Hampoort en Sint-Elisabethkerk. Aantrekkelijk voor (dag)recreatie en (water)toerisme. Kansen om dit beeld te vervolmaken, daar liggen op locaties als het voormalige Visioterrein, Prinsenstal / Oliestraat, scheepswerf en nabij de jachthaven de mogelijkheden bij wijze van spreken voor het oprapen.

Het historische DNA dat volop aanwezig is, kan zo op een goede manier uitgenut worden tot behoud en versterking van de sociale en economische structuur van onze gemeente.

3. Keuze stedenbouwkundig bureau

Aan de wens van de raad om bij de verdere ontwikkeling gebruik te maken van externe deskundige inbreng is in 2016 met de grootst mogelijke juridische zorgvuldigheid uitvoering gegeven.

Daarbij is er bovendien sprake geweest van een transparant proces waarin – het betreft in formele zin een niet-openbare aanbesteding met voorselectie – een longlist van circa 30 bureaus via een aantal

tussenstappen (onder meer door het voeren van informerende gesprekken) is teruggebracht naar zes bureaus. Deze zes bureaus zijn uitgenodigd om offerte uit te brengen.

Bijzonder in het hele verhaal was, mogelijk een novum, dat de zes bureaus hun plannen van aanpak in het openbaar aan het college gepresenteerd hebben. En dat iedereen die daarin interesse had hier actief aan kon deelnemen. Wat overigens ook gebeurd is.

Met de reacties die ons nadien schriftelijk en mondeling bereikt hebben, mogen we vaststellen dat alle bureaus, geen enkele uitgezonderd, inspirerende presentaties hebben gegeven. Hulde! Voor deze inzet is een woord van publieke waardering op zijn plaats te meer daar voor het tot stand brengen van de inschrijving geen vergoeding beschikbaar werd gesteld.

De openheid en het enthousiasme van de bureaus maken dat het proces niet alleen breed gedragen wordt, maar dat ook de door ons inmiddels gemaakte keuze beter gevolgd kan worden, anders dan wanneer dit in de volle beslotenheid zou hebben plaatsgevonden.

In onze vergadering van 31 januari 2017 hebben wij besloten om de opdracht voor het opstellen van een vestingvisie *voorlopig te gunnen* aan het in Rotterdam gevestigde bureau **West 8 urban design & landscape architecture b.v.**. We zijn er van overtuigd dat de door u gewenste externe deskundige inbreng met deze beslissing gewaarborgd is. West 8 is een bureau van naam en faam. De getoonde referentieprojecten zijn van hoge kwaliteit en geven een goed beeld wat het bureau voor Grave kan betekenen. Daarbij geeft de bijzondere aanpak voor het opstellen van de visie, de wijze van communiceren en de hoge inzet van uren ons vertrouwen dat West 8 de juiste partij is voor dit project.

De gunning heeft vanwege de terzake geldende aanbestedingswetgeving, waarbij de andere bureaus gedurende 20 dagen na bekendmaking van ons besluit de mogelijkheid hebben bij de kortgedingrechter hiertegen in beroep te gaan, een voorlopig karakter. Indien daartoe aanleiding bestaat, wordt u uiteraard nader geïnformeerd. Verder is in de aanbesteding bepaald dat definitieve gunning of opdrachtverlening plaatsvindt onder voorbehoud van een daartoe door de gemeenteraad te nemen (en nu voorliggend) kredietbesluit.

4. Plan van aanpak

Het plan van aanpak van het door ons geselecteerde bureau kent vier duidelijk afgebakende processtappen met daarbij een planning op maandniveau. Binnen deze vier stappen (zie naast de ter inzage gelegde offerte ook de tabel onder het kopje 'Uitvoering, risico's en evaluatie') is veel ruimte voor burgers en organisaties om actief te participeren en inbreng voor de visie te leveren.

Dit sluit goed aan op het standpunt dat wij van meet af aan hebben ingenomen, namelijk dat waar mogelijk gebruik gemaakt moet worden van de lokaal aanwezige kennis en ideeën. Het is het op een actieve wijze borgen van het maatschappelijk draagvlak voor de tegelijkertijd ingrijpende en uitdagende taak waar we als lokale samenleving voor staan. In 2014 hebben we hiermee bij het maken van de eerste scenarioschetsen voor het voormalige Visioterrein uitstekende ervaringen opgedaan. Zeker nu Grave voor de komende decennia opnieuw 'getekend' wordt, is het goed om daarin dan ook extra te investeren.

5. Verankering proces in ambtelijke organisatie

Het geselecteerde bureau levert in de relatief korte periode van 7 maanden een inzet van 1.872 uren. In het proces dient er veelvuldig overleg en samenspel plaats te vinden met de ambtelijke organisatie. Deze inzet wordt voor deze periode voorlopig geraamd op 845 uur. Met de ambtelijke inzet is in de werkplanning 2017 nog geen rekening gehouden zodat daarvoor nu aanvullende dekking wordt gevraagd ad € 69.000,-- welk bedrag is opgenomen in het te voteren krediet.

Met de werkorganisatie CGM zal overigens nader overleg gepleegd worden om te bevorderen dat een kernteam van enkele personen voor langere tijd aan het project verbonden blijft. Dit met het oog op continuïteit, het tegengaan van kwetsbaarheid en binding met het project. We zien het kernteam daarbij als informatieloket of eerste aanspreekpunt voor onze burgers en andere bij het project betrokken organisaties.

6. Samenloop met andere onderwerpen

▪ *Project Historisch Grave*

Op 3 november 2015 is het besluit genomen om te starten met het thematische programma 'Historisch Grave' als structurele aanpak om Grave toeristisch-recreatief op de kaart te zetten. Afstemming is nodig zodat dit project en de op te stellen vestingvisie – zie ook hiervoor onder 2 – elkaar blijvend versterken. De opbrengst van deze kruisbestuiving dient uiteindelijk ten goede te komen aan de sociale en economische structuur van de gemeente.

▪ *N321 / Sint - Elisabethstraat*

De ligging, rol en toekomstige functie van de N321 is cruciaal voor de op te stellen vestingvisie. Op 17 november 2016 is – in samenspraak met de provincie – het rapport 'Studiekamer Impuls Grave Vesting' (Tracévarianten N321) uitgebracht. Het rapport is opgesteld als uitvloeisel van het besluit van de gemeenteraad van 14 juli 2015 over de toekomstvisie voor het voormalige Visioterrein.

Op 7 december 2016 heeft een openbare informatieavond plaatsgevonden. Vragen en opmerkingen die toen gemaakt zijn, worden samengevoegd met de schriftelijke reacties die nog tot 1 maart 2017 ingediend kunnen worden.

Wij zijn voornemens om het rapport – vergezeld van de schriftelijke reacties – door te geleiden voor een behandeling in de vergadering van de gemeenteraad op 16 mei 2017. Daarbij wordt ook verslag gedaan van het nog komende bestuurlijk overleg met de provincie in de maand maart.

De uitkomsten van uw beraadslaging worden ingebracht in de eerste processtap 'Ophalen, ontdekken' waarin analyse van beleid en documenten centraal staat. Zo vloeien de rapportage, uw bevindingen en de voorbereidende werkzaamheden voor de vestingvisie rimpelloos in elkaar over.

7. Raadsvoorstel tijdelijke voorzieningen

In de raadsvergadering van 16 mei 2017 komen wij met een voorstel voor de tijdelijke inrichting voor het voormalige Visioterrein. Daarin wordt aangegeven welke (tijdelijke) maatregelen en voorzieningen worden getroffen met inzicht in de daarbij behorende kosten. De suggesties die intussen door burgers zijn ingebracht zullen bij dit voorstel worden betrokken.

Dit voorstel is te beschouwen als een afronding van het proces van aankoop en sloop van het terrein. In het voorstel wordt u dan ook geïnformeerd over de aanwending van het krediet dat u hiervoor op 10 maart 2015 heeft gevoteerd.

Wettelijk kader en beleidskader

Wettelijk kader

- Gemeentewet

Beleidskader

- Structuurvisie gemeente Grave 2025 (Vitale vestinggemeente aan de Maas), 2014
- Aanzet tot een visie voor het voormalige Visioterrein, 2015
- Beeldkwaliteitsplan binnenstad Grave, 2011

Communicatie en participatie

Draagvlak – maatschappelijk en politiek-bestuurlijk – is van cruciaal belang. Transparantie en betrokkenheid van de samenleving zijn voor ons belangrijke waarden bij de verdere ontwikkelingen. De ambitie die we onszelf opleggen is groot. Zoals hiervoor in de toelichting onder 4. is besproken voorziet het plan van aanpak in duidelijke communicatielijnen en participatiemogelijkheden.

Duurzaamheid

Het besluit tot het opstellen van een Vestingvisie Grave heeft geen directe positieve of negatieve gevolgen voor aspecten van duurzaamheid.

Gemeenschappelijke regeling / samenwerkingsverband

Niet van toepassing.

Voorgestelde beslissing(en) met argumenten en afwegingen

Zie hiervoor onder 'Voorstel besluit' en 'Toelichting op het voorstel'.

Uitvoering, risico's en evaluatie

Uitvoering:

Wat	Wanneer
Definitieve opdrachtverlening West 8	2017 – 1 ^e kwartaal
Stap 1: Ophalen, ontdekken	2017 – 2 ^e kwartaal
Behandeling rapport 'Studiekamer Impuls Grave Vesting' door gemeenteraad	16 mei 2017
Voorstel tijdelijke voorzieningen voormalig Visioterrein in gemeenteraad	16 mei 2017
Stap 2: Ontwikkelen inhoudelijke concepten	2017 – 2 ^e en 3 ^e kwartaal
Koersdocument	2017 – 3 ^e kwartaal
Stap 3: Stadsgesprek	2017 – 3 ^e kwartaal
Stap 4: Opstellen Visie op de vestingwerken	2017 – 3 ^e en 4 ^e kwartaal
Vaststelling visie door gemeenteraad	2017 – 4 ^e kwartaal

Risico's:

- Kwaliteit en integraliteit versus snelheid.

Evaluatie:

- (Tussentijdse) evaluatie vindt plaats in de vorm van afzonderlijke raadsvoorstellen volgens het voorgaande schema en – waar nodig – bij wijze van raadsinformatiebrieven.

Overige politiek relevante informatie

Niet van toepassing.

Conclusie

De afgelopen tijd zijn flinke stappen gezet om van Grave een stad van de toekomst te maken, herkenbaar door haar verleden. Dat verleden krijgt steeds meer contour; de op te stellen Vestingvisie vormt daarbij een heldere koers. De weg die we daarbij gaan bewandelen is vergelijkbaar met het lopen van de Vierdaagse. We zijn goed voorbereid. Er zijn vlakke en makkelijk te lopen etappes, maar ook etappes die ons zwaarder zullen liggen. Een proces van lange adem waar zowel succes als teleurstelling deel van uitmaken. Wij hebben er alle vertrouwen in dat de positieve energie en het enthousiasme die wij nu breed ervaren (ambtelijk, bestuurlijk, politiek en vooral ook in de samenleving) maken dat ons voorstel goed is voor de toekomst van Grave en haar bewoners.

Bijlagen (voor raadsleden ter inzage bij griffier)

- Aanbestedingsvoorwaarden
- Offerte / plan van aanpak West 8

Raadsplanning (bestuurlijke planning)

Dit voorstel leidt tot diverse afzonderlijke – maar wel in samenhang met elkaar te beschouwen – voorstellen in de loop van 2017. Hiervoor kan voor nu worden verwezen naar de tabel onder het kopje 'Uitvoering'. Verder afstemming daarover vindt plaats in de agendacommissie.

Hoogachtend,

burgemeester en wethouders van Grave,

J.J.L. Heerkens
secretaris

A.M.H. Roolvink
burgemeester